

# l'altra mirada

Número 16 - abril 2013

Emili Darder  
fundació

ATENEU  
PERE MASCARÓ



## Imputacions emPALMAdes

- 02 Editorial **Miquel Rosselló i Pere Sampol**
- 03 Chávez, promotor d'aliances **Joan Carrero**
- 04 Reformar el món local? Així no! **Xavier Bacigalupe**
- 05 La lluita del moviment veïnal **Isabel Rodríguez**
- 06 La jornada *Enllaçats per la llengua* **Maria Antònia Font**
- 07 Vagues per aprendre **Toni Baos**
- 08 El GOB reclama a Berlín **Magdalena Ribes**
- 09 8 de març **Lourdes Martín Clemente**
- 10 Reacció ciutadana de Llevant **Francisca Mas i Antònia Matamalas**
- 11 Segona reforma laboral **Rafel Borràs**
- 12 Prebes de cirereta
- 13 Retallades a la carta **Pere Sampol**
- 14 Entrevista a **Pilar de Miguel Fernández**
- 17 Neix Sa Tevavisó **Neus Fernández**
- 18 Horts urbans **Marisol Fernández**
- 19 Agrohoritzontal, cooperativa de consum **Lluís Ysasi**
- 20 Què està passant a Mali? **Enric Gonyalons**
- 21 Llatinoamèrica i la crisi mundial **Xabier Villaverde i Mario Cadena**
- 24 Botifarra en vers **Miquel Àngel Llauger**
- 25 *Ramon Lull, entre la història i la llegenda* **Catalina Bonnín**
- 26 *Els missatgers no arriben mai* **Nanda Ramon**
- 27 El governador civil Antonio Espina i la Guerra Civil **David Ginard**

## índex



# editorial

## Miquel Rosselló del Rosal

President Ateneu Pere Mascaró

## Pere Sampol Mas

Director Fundació Emili Darder

*L'Altra Mirada* enceta una nova etapa. A partir d'aquest número l'editaran conjuntament l'Ateneu Pere Mascaró, que ho feia fins ara, i la Fundació Emili Darder. Amb la incorporació de la Fundació Emili Darder s'amplia el Consell de Redacció de *L'Altra Mirada*, amb la intenció d'ampliar, també, la mirada de la publicació per arribar a més sectors de la nostra societat.

Sens dubte ens trobam en un moment històric, de canvis socials vertiginosos, de pèrdua gradual de drets individuals i col·lectius conquerits gràcies a l'esforç de les generacions que ens han precedit. La vella Europa, el bressol de la democràcia, veu com aquesta perilla a mans d'uns extremistes que apliquen les teories neoconservadores que tan mal ja feren als països de Centre i Sud-Amèrica, on s'experimentaren en dècades passades propagant la misèria i el subdesenvolupament.

I, paradoxalment, és a l'Amèrica del Sud on estan sorgint moviments polítics que s'han alliberat del jou imperialista i de l'ortodòxia econòmica per obrir una esperança al món. En aquest número començarem a estendre una altra mirada sobre aquestes realitats, molt distinta als estereotips que es difonen per l'altiva Europa, que mira amb ulls paternalistes un continent que comença a despertar gràcies a la universalització de l'educació i a polítiques que combaten les desigualtats socials. Però tampoc no ens oblidarem d'allò que tenim més a prop, aplicant la màxima

ecologista de "pensa globalment, actua localment". Seguirem donant la veu a totes aquelles persones i entitats que, des de la seva experiència personal i col·lectiva, cada dia construeixen alternatives que desmenteixen el dogma de que no hi ha alternatives.

Vivim temps convulsos a l'Estat espanyol, sacsejat per la corrupció, el robatori a mans plenes i un malbaratament de recursos públics en quantitats astronòmiques. Un sistema financer corromput acapara la majoria de recursos públics, condemnant les institucions a unes retallades que posen en perill la seguretat de les persones, la salut i l'educació. Les comunitats autònomes, titulars de les principals competències que conformen l'estat del benestar, estan abocades a unes retallades per l'obligació de complir uns objectius de dèficit que no s'aplica a si mateix el Govern central, que segueix endeutant-se amb unes infraestructures cares, que ja han demostrat la seva ineficàcia per potenciar un creixement econòmic sostenible.

Mentre el govern del Partit Popular a les Illes Balears cada dia renega de la nostra llengua i cultura, amenaça amb la urbanització d'espais que ja pensàvem que havíem protegit per a sempre i fa recaure la crisi sobre els més dèbils.

Tot plegat ens demostra que cada generació ha de lluitar pels seus drets, que res està conquerit definitivament, que cap espai està protegit per a sempre.

Des de *L'Altra Mirada* volem aportar el nostre gra d'arena al despertar social col·lectiu, a la defensa d'una natura amenaçada i a l'alliberament nacional del nostre poble en un món més just.

## EQUIP DE REDACCIÓ

### Disseny i maquetació

Alexandre Charles Rolland

### Consell de Redacció

- Llorenç Carrió Crespí  
- Gabriel Pérez Alzina  
- Nanda Ramon Tous

- Miquel Rosselló del Rosal  
- Maria Salleras Juan  
- Pere Sampol Mas

- Lila Thomàs i Andreu  
- Neus Truyol Caimari  
- Josep Valero González



# l'ull crític

## Hugo Chávez, promotor d'aliances antiimperialistes i referent davant de la farsa de la "crisi econòmica"

**Joan Carrero Saralegui**

President de la Fundació S'Olivar.

El president Chávez ha mort. Desapareix prematurament un més dels líders als quals l'Imperi nord-americà no va aconseguir sotmetre amb els mètodes "tous" que descriu John Perkins, exsicari econòmic de la National Security Agency dels Estats Units. Incloent també, en aquesta categoria de "tou" o feble, qualsevol tipus de greu intromissió o agressió que no arribi a ser la invasió militar directa. En el seu llibre Imperialisme i barbàrie, James Petra s dissectiona els variats girs tàctics dels Estats Units en les seves obsessives estratègies per enderrocar el president veneçolà: van des del finançament i suport polític del cop militar de 2002 fins al d'organitzacions polítiques, mitjans de comunicació i ONG desestabilitzadores.

Després de les seves reiterades derrotes, i a l'espera de poder assestar el cop oportú, la Casa Blanca ha anat erigint al voltant a Veneçuela un poderós cordó militar extern que abasta tota Amèrica Central, el nord de Sud-Amèrica i el Carib: cop militar a Hondures que va enderrocar el Govern de Zelaya, elegit democràticament (el juny de 2009) i aliat de Chávez, establiment de set bases militars a l'est de Colòmbia... (la llarga llista d'actuacions excedeix l'espai de què dispo).

A l'Imperi estan de festa ja que creuen que ara serà més fàcil l'estratègia de la divisió. Hugo Chávez no era només un irreductible líder nacionalista sinó molt més encara: era un creador d'aliances antiimperialistes cada vegada més consolidades. Algunes de les seves actuacions anaven més enllà de l'àmbit regional. És el cas dels seus intents d'acabar amb la dictadura del petrodòlar com a moneda internacional de reserva. A més, la Veneçuela de Chávez, amb les seves universitats gratuïtes o la seva construcció massiva d'habitatges per a les persones amb menys recursos econòmics.

Després de sortir d'un quart de segle d'ajustos neoliberals com els que ara patim a Europa, és també la "incòmoda" evidència que hi ha un model alternatiu davant aquestes destructora polítiques econòmic-mediàtiques.

En aquests dies, els nostres grans analistes i tertulians del políticament correcte s'han dedicat a criticar (des un posat "professional" i "asèptic") al "líder populista", o fins i tot (des d'una altra posició molt més paternalista i fins i tot menyspreadora i feridora ) al "pallaso". I

no només l'han criticat a ell sinó també a la majoria del poble veneçolà que, de manera "infantil" segons aquests "intel·lectuals de referència", s'ha bolcat a honrar d'una manera sorprenentment massiva i lliure. Des de la seva vida ben resolta, segura i instal·lada en el confort, a aquests "experts" se'ls ha oblidat tenir en compte un petit detall: el comandant Chávez els va canviar la vida a aquests milions d'éssers humans submergits en la precarietat i la pobresa (no hi ha espai aquí per algunes eloqüents estadístiques com, per exemple, la de reducció de la pobresa durant el seu Govern).



Són els mateixos creadors d'opinió que durant anys han estat adoctrinant-nos sobre la necessària acceptació de les dures condicions que "la crisi" ens imposa a tots, a causa el "comprensible temor" "dels mercats". Són els mateixos que reiteren fins a la sacietat els qualificatius de "sàtrapes" o "dèspotes" en les campanyes mediàtiques-militars contra Muammar al Gaddafi, Bashar al-Assad, etc. Són els mateixos que mai es refereixen als lacais de l'Imperi encara que tinguin en el seu haver milions de morts, com el president "democràtic" de Rwanda, Paul Kagame. Són els mateixos que, per descomptat, mai critiquen als nostres "seriosos" i "respectables" líders atlantistes. El fet que des de la seva cínica "seriositat" desfermin, una per una, tantes i tan devastadores "intervencions militars alliberadores" és una "qüestió menor" enfront de la personalitat i les formes grandiloqüents de Chávez.

Aquest és el món que les grans famílies financeres anglosaxones estan estructurant des de fa moltes dècades: un món de cruels desigualtats que no pot ser explicat sense l'ús sistemàtic de les cometes, un món de manipulació permanent del llenguatge i de les ments, un món de desinformació i engany. **F**

## Reformar el món local? Així no!

### Xavier Bacigalupe

Interventor d'ajuntament i membre de l'executiva del PSM-Entesa.

Abans d'entrar al detall d'analitzar l'enèsima proposta de reforma del marc regulador dels ajuntaments i entitats locals proposada des del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, hem d'establir dues premisses fonamentals: El règim local no pot continuar en un caos normatiu, econòmic i de funcions com l'actual; i la seva reforma no es pot fer pensant només en termes econòmics i reduint la democràcia local.

El món dels ajuntaments a l'Estat espanyol és el resultat de dècades de paternalisme i deixadesa per part de l'estat central i les comunitats autònomes, incapaces d'entendre que és precisament el nivell de govern més pròxim a la ciutadania el que pot donar les respostes més directes i eficaces per a la vida social, econòmica i política dels habitants d'un país.

El resultat d'aquest menyspreu és un caos de competències repartides sense cap lògica que ha suposat l'ofec econòmic dels ajuntaments, obligats a assumir demandes ciutadanes amb recursos econòmics minsos, tancats, i centrats gairebé exclusivament en l'economia especulativa de la construcció i la urbanització.

Històricament, des dels despatxos ministerials o de les conselleries —tant del PP com del PSOE—, només s'han proposat reformes puntuals que han quedat molt lluny de fer front al problema. I una altra vegada més, l'avantprojecte de llei de racionalització ens demostra que volen adobar una peça de rellotgeria —rovellada i desajustada—, amb peces que no encaixen bé, però que encara serveix per donar l'hora amb uns guants de boxa a les mans. El credo neoliberal dels tècnics del Ministeri d'Hisenda guia la reforma amb la idea que els ajuntaments són administracions ineficients, dedicades només a malbaratar recursos. La realitat, tossuda, demostra la seva falsedat perquè les entitats locals són els governs que amb menys recursos donen millor resposta a les demandes ciutadanes més importants, amb el control més directe i immediat per part de l'electorat.

L'excusa del dèficit econòmic no ha de servir —una vegada més— per a reduir la democràcia, forçant el centralisme amb l'amenaça d'intervenció directa sobre governs elegits democràticament, en base a càlculs falsos, incorrectes i erronis, —com és el cas— des d'un despatx ministerial per part de gent que no sap què és ni què representa per a la seva comunitat un govern local. La resposta a l'ofec municipal no ha de passar per potenciar les diputacions provincials —una institució tan inútil avui en dia com estimada per l'espanyolisme més ranci— fent-les assumir competències municipals només perquè es considera —amb unes ratios d'eficiència més que discutibles— que els ajuntaments no saben gestionar tan bé com ho fa l'estat central. És irònic pensar això, quan parlem d'una administració coneguda mundialment per la tudadissa en aeroports inútils, i trens d'alta velocitat buits.



La reforma local vertadera passa per un treball de consens, de conèixer bé quines són les necessitats i les potencialitats dels ajuntaments, clarificant les funcions de cada nivell, i posant els recursos necessaris. La tendència mundial és precisament apoderar els governs locals, fent-los assumir el protagonisme sobre la vida quotidiana de la ciutadania —urbanisme, habitatge, medi ambient, promoció cultural, serveis socials—, amb la cooperació i col·laboració imprescindible entre administracions que permeti eficiència econòmica sense perdre qualitat de prestació de serveis.

Al final de tot, la pregunta fonamental és si estam disposats a perdre democràcia directa i qualitat de servei públic a canvi d'una —suposada— millor estadística d'eficiència econòmica. Des de l'esquerra democràtica, és irrenunciable el nostre dret a un govern pròxim, democràtic i eficaç. **F**



# el poble té la veu

## La lluita del moviment veïnal

**Isabel Rodríguez Ladrón de Guevara**

Activista del moviment veïnal de Palma

Del moviment veïnal s'han dit moltes coses, unes amb positiu, altres en negatiu, depèn de la conveniència de qui parla, però el que és força segur és que no ha deixat mai indiferent a ningú, especialment a les institucions, que saben de la dificultat de fer passar per totes a una societat forta i cohesionada i ja tenen clar que el moviment veïnal camina sempre cap aquest objectiu

Quan va sorgir el moviment veïnal, l'objectiu principal fou donar suport a la ciutadania, reivindicant davant les institucions uns drets que en aquells moments eren poc respectats, drets, que per altra banda alguns sectors de la nostra societat desconeixia.

Les entitats veïnals assumien voluntàriament la responsabilitat d'impartir cursos de formació i conscienciació, desenvolupaven activitats pròpies d'uns serveis socials quasi inexistent, pal·liaven en la mesura de les seves possibilitats les mancances del poble, però en cap moment aplicaren el pa per avui, fam per demà, perquè dins la lluita reivindicativa estava present l'educació i a més de donar a la ciutadania una mà solidària, oferien també informació i orientació.

Amb la creació d'una federació aconseguírem una major cohesió del moviment veïnal, juntant recursos per tal de fer més efectiva la lluita reivindicativa, dirigida sempre a millorar la qualitat de vida dels barris i dels seus veïns i veïnes.

Es parla d'un moviment veïnal apolític, (no), res més enfora d'això, perquè cada una de les reivindicacions sorgides del moviment veïnal, és una lluita social i les lluites socials es poden considerar sense cap dubte polítiques. El que sí es pot dir és que és un moviment apartidista, en el que independentment del color polític i de les ideologies de les persones que l'integren, preval sempre l'interès general, que no té partit polític i l'única ideologia present és aconseguir el benestar social per a tothom.

Durant un temps i degut als canvis socials, el moviment veïnal roman ajupit dins la seva inèrcia, tal vegada, per que s'havien guanyat moltes lluites i l'avanç cap al reconeixement dels drets de la ciutadania durant la democràcia, va donar un pas de gegant i la societat civil despertava de la ignorància pròpia de 40 anys de dictadura.



En l'actualitat quan el pas de gegant es dona cap enrere i els drets socials aconseguits amb l'esforç, la sang i la vida de moltes persones, es perden un a un davant l'impacte sofert per la ciutadania i la perplexitat pròpia de qui no s'espera tal bufetada, el moviment veïnal aixeca el cap i emprèn una lluita per la recuperació dels drets perduts i per la conservació dels encara existents i que es troben en perill d'extinció.

La renovació i el replantejament de la seva estructura el fa encara més fort, a causa de l'experiència adquirida anys enrere. Ara més que mai recordem els temps passats i tenim clar que no volem que tornin mai més, per això el moviment veïnal se mantindrà també més que mai, a prop dels nostres veïns i veïnes

El moviment veïnal treu les seves armes, una vegada més, aquestes armes no són altres que la bona voluntat, l'esforç, la solidaritat i la lluita voluntària per defensar els interessos generals, tant desprotegits com fa 40 anys.

**F**

## La jornada “Enllaçats per la llengua” del 9 de març

**Maria Antònia Font**

Secretària Política Educativa i Normalització Lingüística STEI Intersindical

Els actes de dia 9 de març de 2013 varen ser accions unitàries en defensa de la llengua catalana a tot el territori dels Països Catalans. Un acte de catalanitat que es va fer present a Mallorca, Menorca, Eivissa, Elx, Barcelona, Girona, Fraga, l'Alguer, Perpinyà, Castelló, València, Alacant... on participaren escoles, instituts, universitats, ajuntaments, entitats i organitzacions de tot el territori. En total, més d'una cinquantena d'actes en resposta a la nostra crida en defensa de la llengua catalana, unes 700 entitats adherides al manifest conjunt i més de 6.000 signatures individuals de suport.



### Aina Moll llegint el manifest conjunt

Aquesta acció es va començar a gestar en una primera reunió, dissabte dia 15 de desembre de 2012. Hi assistiren prop de vint entitats de diferents punts dels Països Catalans, ja que cercàvem una mobilització conjunta. Volíem fer una passa endavant i proposar una mobilització en què es visualitzàs tot el domini lingüístic. Davant els atacs organitzats dels *lobbies* nacionalistes espanyols i del govern espanyol (Avantprojecte de Llei LOMCE), pensàrem que era bo donar una resposta també conjunta.

El camí no ha estat gens fàcil, però la claredat i la fermesa de la iniciativa i el voler dur endavant la proposta per part del nucli dur de les entitats participants, va aconseguir superar els obstacles i arribar amb èxit a dia 9 de març, una fita històrica plena d'aprenentatges per a les persones i les entitats participants.

Valoram molt la qualitat dels actes realitzats, més que no la quantitat.

A Mallorca, per exemple, no es féu una crida massiva a la participació a la concentració davant el Consolat, perquè el més important per a nosaltres era que es fes arreu conjuntament.

Estam contents d'haver aconseguit la lectura del manifest a tot el territori. N'Aina Moll a les Illes Balears, n'Isona Passola a Barcelona i en Vicent Moreno al País Valencià. També va ser llegit a Fraga, Andorra, Perpinyà i l'Alguer. La unitat en la lluita, per poder viure en català, és una bona manera d'aconseguir el nostre objectiu.

Com molta gent sap els llaços van néixer a proposta d'uns alumnes d'un centre de secundària de Mallorca. D'allà, gràcies a la fòbia del president José Ramon Bauzá a les quatre barres, es van escampar per tots els centres de les illes i a poc a poc es van convertir en el símbol de la resistència i de la defensa de la llengua. Dels centres passaren a balcons i façanes d'edificis públics i emblemàtics. Com més atacs a la llengua per part del govern Bauzá, més llaços s'escampaven per totes les illes.

El català està en franca recessió per la deixadesa en el procés de normalització lingüística i pels atacs que pateix del propi govern de les Illes Balears i del govern espanyol. A més, és parlat a quatre estats diferents i, per tant, regit per constitucions diferents. A l'Estat espanyol, a més, està dividida en comunitats autònomes diferents... si s'ataca la llengua a una part del territori això afecta el conjunt de la llengua, per tant tots els parlants d'aquesta llengua ho han de saber, n'han de ser conscients i han de tenir la possibilitat d'actuar junts.

La participació i la repercussió obtingudes, reforcen la nostra voluntat de continuïtat i de treballar, ja des d'ara mateix, en noves accions que garanteixin tant el respecte i la pervivència del català en tota la seva riquesa de variants, com el nostre futur com a poble.

**F**



## #VagaEducació13i20M: Vagues per aprendre

**Toni Baos**

Secretari general FECCOO Illes

@feccooib

Com a soldats en batalles invisibles. Batalles que ningú més veu guanyar. Cansats de guanyar trinxera rere trinxera i no veure encara la frontera que s'ha de conquerir.

El fet és que hem anat pocs a les vagues i ens demanem també si no tindrem massa ferits d'esperit que lamentar, massa companys que no han vingut pensant-se que no valia la pena, com si qualcú els hagués fet creure que això ja s'acaba.

Els sindicats, com a organitzacions de naturalesa assembleària que som, tenim aquesta importantíssima eina que recuperar. Necessitam afrontar el que encara ens queda: mobilitzar al 100% dels treballadors i treballadores que estan en contra de les polítiques d'aquest Govern i fer-ho de forma unitària, efectiva i contundent.



Els representants de FETE-UGT, Federació d'Ensenyament CCOO i l'STEI-i

Fem ara repàs per guardar a la memòria aquestes costoses vagues de terra cremada i de soldats disciplinats. Que no se'ns oblidí mai! Que la lluita que inspiram i emprenem no s'acabi a mig començar.

Fem també autocrítica. Tal com vàrem explicar a l'article de "vagues i contravagues", som ben conscients de les dificultats i resistències a les quals ens enfrontàvem i que encara arrossegam: la manca d'informació i la seva qualitat, la manca d'organització per a la lluita, la desafecció sindical generalitzada, la impotència davant la situació de permanent retrocés amb governs de dretes amb majoria absoluta (David i Goliat) o la quantitat i intensitat dels danys col·laterals que hem d'assumir.

Altres factors com el fet que fossin de caire autonòmic i sectorial, o no fossin només per motius clarament i estrictament laborals/econòmics, roden encara pels nostres caps a fi de valorar si el factor "solidaritat" ha estat, o no, determinant. I és que a diferència d'aquestes dues darreres, l'anterior vaga general del 14N va ésser secundada per un 65% de docents.

Per això dirigirem els nostres esforços a treballar en allò que és evident millorar: la participació activa del nostre sector docent. Un sector repartit en més de 400 centres als quals cada dia és més difícil arribar. Tan sísicament, com empàticament o comunicativament xerrant.

Sabem que encara existeixen centres on no es parla, centres on són massa els que encara callen. Docents que es pensen que perquè no miren cap a la crisi, la crisi no els veu, no els toca ni els forada la pell. Sabem que la LOMCE ens afecta a tots i totes. Sabem que ja ho fa i ho farà més fortament.

Per això treballam perquè un dia no quedi ningú a casa seva contemplant la pols de les trinxeres. Perquè un dia tots hem de coincidir. Perquè un dia el crit comenci i acabi al mateix temps. Perquè un dia l'estúpida rialla d'aquells que ens governen quedi torta i congelada.

Però som mestres i no soldats. I les vagues les fem també per aprendre! **F**

## El GOB reclama a Berlín la necessitat urgent de protegir el nostre territori

**Magdalena Ribes Jaume**

Presidenta GOB Mallorca

El passat 5 de febrer el GOB reclamava a Berlín davant l'opinió pública la necessitat urgent de protegir el nostre territori, i que no se sacrificui amb el pretext de la crisi. El Govern presidit per José Ramón Bauzá, amb Carles Delgado i Gabriel Company de consellers de turisme i territori, ha canviat les lleis per sotmetre el territori als interessos dels mercats financers.

Alguns projectes concrets de la seva política són: nous hotels a Sa Ràpita, Canyamel o la Marina de Magalluf, un nou centre comercial en construcció a la zona humida de Ses Fontanelles, l'ampliació del port de s'Arenal o importar residus per donar rendibilitat a l'empresa TIRME concessionària del Consell de Mallorca. Aquesta política territorial no difereix del que el Govern Bauzá i d'altres del Partit Popular fan amb la reducció dels salaris i les pensions, la privatització de la sanitat i l'educació pública, l'atac al català o el suport als bancs. El Partit Popular aplica polítiques neoliberals de mercantilització dels comuns, com ara el territori, per aprofundir les dinàmiques financeres del capitalisme.



Canyamel

El GOB amb la campanya "Fos en negre" en anglès i alemany, mallorcablackout.org, vol advertir del futur al qual ens aboquen aquestes polítiques. Miquel Barceló ens ha ajudat a donar-li visibilitat i el seu exemple representa el de tothom que col·labora amb el GOB. El portal web mallorcablackout.org aporta informació, demana adhesions i suports econòmics i en pocs dies ha rebut més de 10.000 visites, expressant l'amplic suport a la campanya. Un suport que volem agrair especialment des d'aquí.

L'associació ecologista alemanya Deutsche Umwelthilfe ens acollí a Berlín i els exposarem les nostres propostes de contenció del creixement urbanístic i de les infraestructures, per la conservació del territori i la natura, una economia diversificada i equitativa, i la millora del funcionament de les institucions per fer-les més transparents i democràtiques.

També ens reunirem amb l'operador turístic alemany TUI, hotelers, Global Nature Fund, Tourism Watch, i amb socis del GOB. Volguérem assistir a la roda de premsa del Govern Bauzá, però s'evità la nostra participació amb un canvi d'agenda i un cordó policial, a més d'amenaques de censura i por a la nostra presència i a la lliure expressió de la nostra crítica amb la demostració de la manca total i absoluta de diàleg i d'interlocució amb els moviments socials.



El GOB ha denunciat internacionalment l'acció de govern que, al nostre entendre, fan mal al propi producte turístic perquè perjudiquen el paisatge, el territori i el medi ambient que és la carta de presentació de les Illes als mercats turístics. En canvi, representants del sector turístic, com ara de la Federació Hotelera, ens expressaren la seva preocupació i coincidiren amb nosaltres en la motivació de la nostra campanya: la defensa del territori, els espais naturals i el benestar social.

Si el turisme ha d'ajudar a apropar gent i cultures, aquest viatge no podia haver estat més profitós. El futur de la nostra economia turística ha d'anar cap a la millora de les zones turístiques existents i cap a la gestió i protecció del nostre valuós territori, no ens fa falta consumir més territori, ni empitjorar la qualitat ambiental de Mallorca, ni dependre permanentment de perilloses bombolles urbanístiques. **F**



## 8 de març Dia internacional de les dones

**Lourdes Martín Clemente**

Membre de l'Espai d'Igualtat d'IV

La commemoració del 8 de març vol remarcar la lluita de la dona per la participació, en igualtat, dins la societat. Però aquesta igualtat, entre dones i homes, encara es troba molt lluny d'aconseguir, a pesar dels avanços dels darrers segles, ben al contrari, estam experimentant un greu retrocés, imparable, tant laboral com social i polític.



No hi ha dubte que la desigualtat de gènere i la discriminació contribueixen a augmentar el risc de violència. Les retallades en educació, en igualtat d'oportunitats, en prevenció contra la violència, etc. duen a que no acabar aquesta xacra social ni tampoc els assassinats. Al nostre país aquesta violència masclista cap a la dona no retrocedeix, ben al contrari.

La violència contra les dones i les nines és una de les violacions dels drets humans més greus a nivell mundial i estructural, aquest fenomen implica víctimes i agressors de totes les edats, de tots els nivells d'educació, ingressos i posició social, i és per tant causa i conseqüència de la desigualtat entre dones i homes.

Davant aquestes agressions criminals cap a les dones, el Parlament Europeu, a data 6 de febrer de 2013 va adoptar una resolució: Eliminació i prevenció de totes les formes de violència cap les dones i les nines. En el seu text planteja, entre d'altres:

- **La necessitat d'abordar la violència contra les dones d'una forma més sistemàtica.**

- **Exigir un plantejament coordinat i multisectorial que impliqui a totes les parts interessades.**

- **Abordar totes les causes: com la discriminació directa o indirecta, la prevalença dels estereotips de gènere i la falta d'igualtat entre dones i homes.**

- **L'eliminació d'actituds socioculturals discriminatòries que reforcen la subordinació de les dones a la societat.**

D'una banda, considera prioritari desenvolupar normes i disposicions i polítiques jurídiques internacionals que millorin els serveis per a les víctimes i la seva protecció, fomentin la presa de consciència per canviar els comportaments i actituds i sobretot, es garanteixi una aplicació suficient i coherent a totes les parts del món.

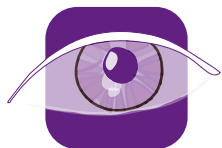
I també fer una campanya mundial de sensibilització destinada a prevenir la violència contra les dones i les nines. Aquesta campanya ha de tenir en compte les associacions existents als estats per incloure les organitzacions de la societat civil i de dones.

I d'altra, la UE demana als seus estats membres que:

- Revisin les polítiques, els programes i els recursos disponibles per fer front a la violència dins i fora de la UE, i que reforcin la seva estratègia amb instruments millorats i objectius ambiciosos.

- Augmentin els recursos destinats a posar fi a la violència contra les dones i les nines a nivell local, estatal, europeu i mundial, i donin suport a tots els actors que treballen per posar fi a la violència contra les dones i a la violència de gènere en particular a les ONG actives en aquest àmbit.

Per tant, les recomanacions del Parlament Europeu són clares, més recursos per prevenció, més campanyes de sensibilització i més legislació per eliminar comportaments, actituds socioculturals discriminatòries, desigualtats entre dones i homes, en definitiva lluitar perquè el patriarcat, vertader culpable d'aquesta xacra social, desaparegui. **F**



# què està passant?

## Reacció ciutadana de Llevant Francisca Mas Busquets i Antònia Matamalas

El passat 11 de febrer es va presentar a Manacor un nou col·lectiu cívic, "Reacció ciutadana de Llevant", fruit de més de dos mesos de contactes entre diferents grups de la ciutat i d'una proposta inicial de l'actiu Col·lectiu de Dones.

Els punts de coincidència per decidir donar aquesta passa, són la necessitat de què la comarca tenguí el seu propi protagonisme dins la contestació ciutadana que es dona per tot arreu davant la crisi global que patim, a més de donar més rellevància a les conseqüències que aquesta situació té a la nostra ciutat i als pobles del Llevant.

Després de diverses reunions, es va elaborar un escrit on es concreten els punts que serviran per orientar les properes accions:

1.- Defensa dels serveis bàsics de l'estat del benestar social.

A més de reconèixer que la primera àrea sensible és la de l'educació, amb totes les reivindicacions comunes a altres plataformes ja existents, el que preocupa molt és l'àrea de salut. Per això defensem el nostre hospital i els nostres serveis que de cap manera han de minvar. Tant l'hospital com els centres de salut han d'estar a ple rendiment amb el personal necessari i unes instal·lacions i serveis adequats i suficients a més de l'atenció personalitzada a tothom, sense cap tipus de discriminació. No podem oblidar que el nostre hospital també es va aconseguir gràcies a una potent lluita cívica fa 16 anys.

2.- Preocupació i actuació contra la pobresa a la nostra comarca.

En concret, denunciem que al nostre municipi no es gestionen correctament les Rendes Mímines d'Inserció amb les greus conseqüències que això comporta.

3.- Denúncia de l'augment de la desigualtat de gènere:

Sabem que a la nostra comarca s'han reduït els recursos destinats directament a les dones i es produeix un augment significatiu de la prostitució com estratègia de supervivència, fenomen que respon a les necessitats masculines i en canvi degrada i perjudica la dona.

Una conseqüència d'aquest retrocés en polítiques públiques d'igualtat és l'augment de la discriminació i patiment de les dones novingudes i dels seus fills i filles.

4.- Exigim una democràcia participativa:

Volem que els partits polítics i sobretot als governs municipals obrin processos de diàleg amb les forces socials dels nostres pobles, a fi de participar en debats sobre temes importants, aprofundir en la participació activa de la ciutadania a través de consultes i altres mecanismes de participació, exigint alhora la màxima transparència a totes les administracions públiques, com per exemple tot el que fa referència a la distribució de l'aigua potable.

5.- Preocupació pel dèficit fiscal de la nostra comunitat autònoma:

Els ciutadans de Manacor aportem anualment 120 milions d'euros a les arques de l'Estat quan el pressupost del nostre Ajuntament no arriba als 40 milions. Cada un dels manacorins i manacorines paga, any rere any, uns 3.000 euros que no retornen.

Davant aquesta situació injusta d'espoli fiscal, demanem un tracte fiscal just a l'Estat espanyol per tal que les administracions pròpies i més properes siguin solventes i tinguin els recursos necessaris i que els pertoqueu per tal de no haver de malmetre l'estat del benestar.

6.-Per la cultura i per la nostra llengua.

Sabem que la cultura és un element alliberador per la persona i les societats i volem que serveixi per tenir un pensament crític, reflexiu i lliure i sobre tot que no hi hagi traves per accedir a les seves diverses manifestacions.

També treballarem per la plena normalització de la llengua catalana, pel seu reconeixement com a element d'integració i de cohesió de la nostra societat. Per la derogació de tota aquella normativa que vol fer del català una llengua de segona, per la seva presència a l'Administració Pública, a l'ensenyament i als mitjans de comunicació i per la recuperació del consens que fins ara hi havia hagut.

## Segona Reforma Laboral Rajoy: cruel per a la gent jove

**Rafael Borràs Ensenyat**

Membre de l'Ateneu Pere Mascaró i de la Comissió Executiva d'IV

*“Convé que la gent trobi sentit a la feina que fa”*  
Karl Polanyi

Pot semblar un sarcasme que el govern d'Espanya presenti com una gran solució al drama de l'atur juvenil el nyap anomenat “Estrategia de Emprendimiento y Empleo Juvenil 2013-2016”. En el moment d'escriure aquestes línies es coneixen dos documents d'aquesta mal anomenada estratègia. El primer és una Nota de Premsa del *Ministerio de Empleo y Seguridad Social* que anuncia un document amb 15 mesures de xoc i 85 per a mitjà i llarg termini. El problema és que, en matèria d'informació i transparència, en el ministeri de Fátima Báñez és més bo de fer trobar una explicació racional al misteri de Fátima que no pas una informació cabal sobre els assumptes de la seva competència. Així és que, tot i que no es coneix el document complet citat a la nota de premsa ministerial, i que aquesta només conté un conjunt de declaracions d'intencions, hom pot concloure que el Govern del PP comet –induït pel seu marc ideològic que nega les diferències socials de partida– la greu errada conceptual de lligar el drama de l'atur juvenil amb l'emprenedoria. Aquest assumpte dels emprenedors és certament un tema de moda però, en el pitjor dels casos i en comparació a la descohesió social que provoca l'atur massiu, és un problema molt relatiu.

Ara bé, el que sí es coneix fil per randa, és el Reial Decret -Llei 4/2013, de 22 de febrer (publicat al BOE del dissabte 23 de febrer de 2013), titulat amb l'eufemisme de mesures de suport a l'emprenedor i d'estímul del creixement i de la creació d'ocupació. Aquesta és, al meu entendre, la segona reforma laboral de Mariano Rajoy que, com no podia ser d'una altra manera, va en la línia de l'anterior, la de 2012. L'única diferència és que ara han seleccionat el col·lectiu de víctimes. El conjunt d'aquestes noves mesures per a l'abatiment dels costos laborals i l'augment de la precarietat laboral i social s'aplicaran únicament a la gent d'entre 16 i 33 anys

Aquesta nova volta de rosca a la legislació laboral –insisteixo en la idea de segona Reforma Laboral Rajoy– conté la legislació, al meu parer, més precaritzadora que mai s'ha fet per les persones menors de 32 anys.

És, sens dubte, un apartheid juvenil en matèria laboral, en un context en què la classe treballadora en el seu conjunt ja ha perdut drets laborals i de ciutadania. Cal recordar que la Reforma Laboral de 2012 trencà qualsevol “vida democràtica” en el marc les relacions laborals. Les successives reformes laborals han provocat tal mutació en el mercat de treball que s'ha portat en orris el que podríem anomenar la ciutadania laboral. Ja és passat que *“la democracia occidental se ha consolidado, entre otros aspectos, porque la legislación social otorgaba a los trabajadores un estatus de ciudadanía capaz de imponerse a las exigencias del mercado, garantizando una existencia civil relativamente soportable a la inmensa mayoría de la población”* (Adoración Guamán Hernández i Héctor Illueca Ballester en *“El huracán neoliberal: Una reforma laboral contra el Trabajo”*).

Sense entrar en tecnicismes, m'atreveixo a fer la següent selecció d'horrors que conté el Decret de Reforma Laboral dedicada al jovent:

1.-Possibilita a les ETT fer contractes de formació, la qual cosa incentiva que les persones joves (de 16 a 32 anys) puguin estar en formació 16 anys a una mateixa empresa.

2.- Es crea una nova modalitat contractual, denominada “primera ocupació jove” És aquest un contracte en el que la única causa per ser temporal és l'absència d'experiència laboral. Per tant a les persones de menys de 30 anys se'ls podran fer contractes temporals fins i tot per treballs i llocs de feina inequívocament fixos i paraments, és a dir: “Ets jove? Idò contracte temporal per la cara!”

3.- Es modifiquen els requisits exigits per a la contractació en pràctiques, eliminant la barrera temporal que lligava l'ocupació a la formació adquirida en el sistema educatiu. Ara els contractes en pràctiques poden ser utilitzats a discreció amb tota persona menor de trenta anys, sense importar que els estudis a posar en pràctica s'haguessin finalitzat molts anys abans.

D'aquesta manera se nodreix al mercat de mà d'obra qualificada i excepcionalment barata ja que, cal recordar-ho, el salari pot oscil·lar entre el 60 i el 75 per cent del fixat en conveni durant els primers anys d'aquest contracte.



A més, és un contracte amb bonificacions a la Seguretat Social i que poden fer les ETT.

4.- Torna a bonificar la contractació temporal (a jornada completa i a temps parcial). Val a dir que des de fa alguns anys el que es feia era bonificar la contractació fixa i que, tot i que molta gent pensam que aquestes bonificacions són perfectament prescindibles i que es podien dedicar els recursos a altres Politiques Actives d'Ocupació més eficaces, el summum és que se emprin per a subvencionar les situacions més precàries: la temporalitat i el temps parcial.

5.- Mitjançant un seguit de reduccions i bonificacions a la Seguretat Social, d'incentius fiscals i amb possibilitat de compatibilitzar la prestació d'atur amb el treball per compte propi, es pretén que els joves es facin "emprenedors". Realment allò que es provocarà serà una revifada immediata del nombre de TRADE (els treballadors autònoms econòmicament dependents). És a dir, un impuls a la precarietat perquè, en lloc d'oferir feines mínimament estables i retribuïdes o projectes realment emprenedors, del que es tracta és d'oferir als joves que es converteixin en "falsos autònoms", amb unes carreres laborals absolutament incertes, en la majoria de casos sense prestació d'atur i, en la pràctica servint de mà d'obra més barata que si fos per compte aliè.

Per acabar amb aquesta selecció de continguts horrosos, val a dir que hi ha una cosa que sembla dedicada a malmenar als joves illencs: L'únic incentiu a la contractació indefinida de joves exclou els fixos discontinus.

La suposada estratègia per a l'ocupació juvenil se completa amb un nou enduriment de la jubilació anticipada, una estocada, gairebé definitiva a la jubilació parcial i la practica eliminació del subsidi per a majors de 55 anys. Tot un contrasentit!

En resum, el Govern del PP dona un missatge molt clar a la gent jove que no sigui rica: Si voleu treball ho tindreu difícil perquè es vol prolongar l'edat de la vida laboral. Els que tingueu sort i trobeu una feina, l'haureu de fer en unes condicions infames. El vostre destí és ser treballadors i treballadores pobres. Oblideu-vos de qualsevol altra solució.

Malgrat Karl Polanyi (1884-1964) a les seves crítiques a l'economia ortodoxa de la seva època parlés de la conveniència que la gent —els joves també— trobés sentit a la feina que fa, i no fos una maledicció divina, la Troika no entén d'aquestes bogeries relacionades amb la felicitat i la vida digna de la gent. El seu paper és ser cruels i provocar patiment al 99% de la ciutadania. Si és amb el PP al Govern ho tenen molt bo de fer.



## prebes de cirereta

Per què al conseller Delgado i companyia els preocupa tant el pa dels fills si s'estan carregant el pa dels néts i renéts?

Per què han canviat els "catecismes" (que almanco parlaven de justícia i veritat) pels "argumentaris", que ensenyen a dir mentides?

Per què ara intenten fer-nos creure que si sortim de la crisi ja no hi haurà corruptes ni lladres?

Per què dins nosaltres es desperten sentiments tan estranys quan en Rajoy diu "con toda franqueza"?

Per què, abans que ell mateix ho explicàs, ningú dubtava que el nou Papa havia agafat el nom recordant el "poverello" d'Assís?

Fins quan hauran de robar perquè el ministre Wert trobi que no és exagerada la corrupció dels polítics corruptes?

Per què els causants de milers de morts a Irak, per exemple, poden parlar desvergonyidament de com els qui han assassinat una o dues persones ho han de pagar?

Per què ho tenen tan bo de fer demanar càstigs exemplars quan es tracta dels altres i, quan es tracta d'ells mateixos, no arriben ni a càstigs justs?

Per què els petits delinqüents van tot dret a la presó i els grossos a les estacions d'esquí?

Per què ens volen fer creure que la democràcia és respectar els tripijocs legals dels poderosos per abusar dels febles?

Per què haurem d'inventar una paraula nova per significar "democràcia"?

Per què cada dia fa més falta veure qui ho diu per poder entendre què vol dir?

Per a què serveix el diccionari si les paraules no signifiquen res?

Per què no passen la ministra de Treball per l'ONCE, mem si li arreglen la vista?

Per què en lloc dels "escraches" no penalitzen els llepes i pilotes que aplaudeixen les mentides dels seus líders?

## Retallades a la carta

### Pere Sampol i Mas

Director Fundació Emili Darder

L'any 2012 el Govern Central imposà a les Comunitats Autònomes un límit en el dèficit públic, diferència entre ingressos i despeses, de l'1,5%. Curiosament, però, per a ell mateix, el Govern Central s'aplica unes exigències molt més laxes. El cas és que Rajoy, durant el debat de política general, es ventà de que el Govern de l'Estat "només" hauria acumulat un dèficit del 6,7%.

Més tard hem sabut que Rajoy va fer embulls ja que comptabilitzà com a ingressos del 2012 més de 5.000 milions d'euros en concepte d'IVA que Hisenda ha hagut de retornar a les empreses que ho havien avançat. Igualment no computà els ajuts a la banca, els quals dispararan el dèficit espanyol del 2012 per sobre del 10%.

I el 2013 les coses no aniran millor per a les comunitats autònomes, obligades a no superar un dèficit superior al 0,7%, objectiu d'impossible compliment, com ha denunciat Catalunya. El cas és que aquests objectius tan draconians condemnin les comunitats autònomes a retallar serveis públics essencials, mentre que el Govern Central pot seguir generant dèficit, malgrat haver transferit a les comunitats autònomes les competències que comporten l'estat del benestar. Això obliga a les retallades en sanitat, educació, serveis socials,... mentre que el Govern Central pot seguir adjudicant línies d'AVE caríssimes i infrautilitzades que suposaran més dèficit en el futur.

És evident que aquesta política respon a una burda estratègia per desprestigiar les autonomies, i recuperar-ne les competències, a la vegada que es creen les condicions perquè els fanàtics defensors del neoliberalisme consumin la privatització d'aquells serveis públics rendibles que encara restaven en mans de les administracions públiques.

D'altra banda, tampoc és just que s'obligui les comunitats autònomes a retallar el mateix percentatge, quan els ingressos per habitant són tan desiguals. Per exemple, gràcies al major finançament autonòmic i a la participació en els fons europeus, l'any 2012 Cantàbria va disposar d'un pressupost de 4.110 euros per habitant, Extremadura de 3.960 euros, Castella-La Manxa de 3.920 euros, La Rioja de 3.900 euros... mentre que el País Valencià només disposà de 2.730 euros per habitant, les Illes Balears de 3.320 euros i Catalunya de 3.620 euros per habitant.

És evident que aquestes tres comunitats no tenen la mateixa capacitat de retallar la despesa pública que aquelles que disposen de més recursos. Amb diferències de pressupost per càpita superiors al 66%, en algun cas, exigir la mateixa contenció en la despesa pública és injust i antisolidari, molt més quan les comunitats que disposen del menor pressupost per habitant són les que aporten més al conjunt de l'Estat. El País Valencià aporta anualment al conjunt de l'Estat 7.000 milions d'euros, Catalunya 16.000 i les Illes Balears 3.000 milions d'euros.

La terrible paradoxa d'aquesta Espanya és que condemna els ciutadans dels territoris que més recaptin a viure en la indigència, suplicant avançaments al Ministeri d'Hisenda per poder pagar les nòmines dels funcionaris.

Els ciutadans de les Illes Balears, País Valencià i Catalunya som els obligats a patir les majors retallades mentre veiem com, amb els nostres diners, es segueixen construint infraestructures absurdes a altres territoris que encara ens empobriran més.

Els ciutadans de Catalunya ja n'han pres consciència i estan en camí de posar-hi remei. Però els del País Valencià i les Illes Balears encara confien en els dos partits que, a Madrid, són els més dòcils defensors d'una ferotge Espanya que ens empobreix. **F**





# l'entrevista

## Pilar de Miguel Fernández Per Gabriel Pérez i Josep Valero

Nascuda a Astúries, viu a Bilbao. És professora d'“El fet religiós” a l'escola de Magisteri BAM (*Begoñako Andra Mari*) que pertany a la Universitat de Deusto. Teòloga, feminista, crítica de l'esclerosi institucional de l'Església, de fet no se li permet fer teologia en àmbits eclesíastics oficials, és una figura internacionalment destacada del pensament renovador creient i feminista. A Palma va presentar el llibre de la seva alumna (a la Universitat de Sevilla) Maena Juan “*Cartas sin censura*”. Aprofitam la seva estada a Palma per donar-la a conèixer als lectors de *L'Altra Mirada*.

### Pertanyes a qualque institució religiosa?

No. Sí vaig participar en el naixement de l'Associació de Teòlogues Espanyoles. També vaig fer feina de biblista en la Fundació Bíblica Catòlica Mundial a Alemanya.

### Per què t'interessa la Teologia?

Crec que va néixer a la meva joventut, per un compromís polític per la justícia i la democràcia. Vaig voler compaginar l'Evangeli amb la llibertat i la justícia. Eren els moments de la transició. Combinaven pràctica i reflexió a la diòcesi de Bilbao.

Els grups de joves estàvem molt compromesos amb la cosa pública. Una militància més propera a l'esquerra m'acostà als Cristians pel Socialisme. Després, me n'adonava que pel fet de ser dona, m'anava quedant al darrere en les responsabilitats del grup. Supòs que d'aquesta manera, per la necessitat de defensar els meus drets, em vaig fer feminista

### Feminista i Teòloga...!

Sí, però això va ser després. El que jo volia era estudiar i conèixer. Vaig acabar Magisteri, també Treball Social. La meua família me possibilità anar a estudiar al Canadà per aprendre l'anglès.

Allà vaig veure coses noves i en tornar m'interés per temes de teologia a la Universitat, i vaig acabar per matricular-me a la Facultat. Crec que vaig ser una de les impulsores de la traducció del primer llibre de teologia feminista en castellà “*Memòria d'ella*” de Elisabeth Schüssler Fiorenza.

### Però la praxis de l'Església Catòlica...

La recepció del llibre va ser enorme. Poder enraonar en pròpia clau la Cristologia, com un pensament alternatiu entre les dones, influí en el seu estudi com especialitat en la Universitat de Comillas. Però el més important és la creació de grups a tot l'estat, amb les seves pròpies particularitats, que s'impliquen en l'estudi del propi paper de les dones i la teologia. Aquí a les Illes sorgeix Creients i feministes. Una vegada o dues a l'any, hi ha una trobada estatal dels diferents grups.

### Però la jerarquia...

En principi no teníem massa problemes. L'actual cúpula espanyola té males relacions amb quasi tothom. Hi ha dues maneres d'afrontar la qüestió de les jerarquies; una es enfrontar-te directament, amb la qual cosa alimentes indirectament el seu sistema de poder; l'altra és anar fent el teu propi camí, que és el que feim nosaltres.

### Com analitzeu la interconfessionalitat, el pluralisme religiós?

Sempre hem partit de la interconfessionalitat. Defensem el diàleg amb pensadores, antropòlogues, filòsofes... El Sínode Europeu de Dones, que és el moviment d'espiritualitat política

on em sent més propera, treballa en quatre aspectes: el polític, l'econòmic, el desenvolupament personal i l'aspecte espiritual. El primer Sínode tenia com eslògan “*Les dones mouen el món*”. El segon, realitzat a Barcelona, treballà més el diàleg amb les dones del Sud.

### El vostre feminisme, és propi de països rics i occidentals?

Nooo, de cap manera! Nosaltres com a europees volíem dir la nostra. Però hi ha molts de grups a Àfrica, Àsia, Amèrica... De fet, quan sortí el Calendari Europeu Dones que inspiren Europa (na Pilar hi surt al mes de desembre del 2013), vaig rebre diverses convidades de Brasil, Equador, Amèrica del Nord, per donar a conèixer el nostre pensament. ■■■



¿Quina relació teniu amb l'altre feminisme que no és tan tolerant amb l'Església, quan no la culpa dels principals mals que ha patit i encara pateix la dona?

La teologia feminista també comparteix l'essencial de la seva crítica radical al patriarcat eclesiàstic, jeràrquic, etc. malgrat que nosaltres intentem fer proposicions positives. Nosaltres dialoguem bastant amb elles, perquè estam molt a prop en moltíssim d'àmbits.

Perquè segueixes creient?

Perquè l'Església no és seva! Perquè la tradició espiritual de les dones és molt potent des dels orígens del cristianisme. Perquè la gran aportació del cristianisme, des dels seus orígens, va esser que els més vulnerables, els més marginats, prenguessin consciència de "ser reis", parlant en terminologia religiosa. I això mai ho han pogut suportar els poderosos, pel seu potencial subversiu.

Alguna feminista filòsofa m'ha demanat, però tu creus en Déu? Jo dic depèn el que entenguem. Podem debatre molta estona sobre el tema.

El que crec per damunt tot és en la dignitat dels éssers humans i, per tant, també de les dones. I crec que no he d'abandonar la meua tradició per defensar això.

Està en l'horitzó del feminisme que un dia el papa pugui ser una dona?

La teologia feminista té uns modes d'organització bastant més democràtics i més plurals que l'organització jeràrquica i patriarcal de l'Església. És clar que les dones haurien de poder optar a qualsevol forma de lideratge democràtic.

La temptació del poder, existeix també en la dona?

Volem tenir poder, tenir influència. No és una temptació, és una necessitat. Un poder compartit, democràtic per ajudar a poder canviar les coses. Jo pens així. En el món feminista hi ha molts corrents que pensen d'altra manera. Algunes tan sols volen ser capellanes. Jo respect totes les opcions, però el meu pensament és més polític, més social, més organitzatiu...

Has parlat d'espiritualitat política, creus que fa falta algun tipus d'espiritualitat en la societat actual?

Claríssimament. I m'indigna, per això, el paper dels responsables actuals de les institucions de les esglésies. No estan a l'alçada de la crisi que estam vivint. Han perdut una oportunitat d'or. Tant de bo que hi hagués pogut haver una autoritat moral en les esglésies històriques tradicionals! També hi ha un buit en els grans discursos utòpics laics, com és el marxisme. Uns discursos que intentaven donar un sentit globalitzador a l'existència. En quedar orfes d'aquests pensaments, estan ocupant aquests espais uns discursos esotèrics, frívols, ñoños... una cosa tremenda. La gent està demanant esperança, sentit, sentir-se subjecte de transformació de la seva pròpia vida, de les coses que l'envolten, de la societat injusta que percep. Que no som simples números, que no som material de rebuig. El que ha d'aportar una espiritualitat seriosa, és ajudar a trobar el sentit profund del propi valor de la persona. Animar a fer-la protagonista de la seva transformació personal i fer-li veure la necessitat d'ajudar a realitzar la transformació social. ■■■



Pilar de Miguel amb Maena Juan

Hem de tornar a fer molta feina de carrer. Les noves tecnologies són una ajuda, però a vegades acaben sent una substitució del mateix món real. Això ho hem vist en les "primaveres àrabs", quan en les votacions han sortit elegits uns plantejaments que no eren els dels que iniciaren les revoltes. En el carrer te n'adones de la qualitat humana de la gent i de la manca de lideratges que la facin posar en marxa. De la força d'una joventut i de la manca de brúixola per orientar el seu futur. L'espiritualitat hauria de ser una ajuda a la introspecció per fer aflorar el millor de cada persona, que sols pot aflorar quan és conscient de la seva vessant com a individu dintre d'una comunitat.

### Existeix un feminisme islàmic?

PdM. I molt interessant! Fa dos o tres anys a Madrid vaig participar en un Congrés Internacional de Teologia Feminista Islàmica. Hi havia gent de Sud-Àfrica, d'Àsia, de Nord-Amèrica, d'Àfrica... Com que el major problema per a elles és la *sharia*, no són biblistes sinó juristes. Fan un treball molt minuciós, poble a poble, convencent els propis barons que duen els tribunals.

### Tanmateix la nostra experiència de feina amb dones immigrants islàmiques és una altra...

I que me'n dius de les dones de l'Església de la nostra tradició, que han interioritzat el patriarcat? Les creients feministes islàmiques intenten partir de les possibilitats de les seves tradicions; que, encara que no ho creguem, solen ser més tolerants que les nostres. És una lluita molt difícil, però van assolint petits èxits de mica en mica.

### Quis dos llibres teus ens recomanaries?

Jo recomanaria *Resurrecció en cos de dona*, una ponència que vaig fer al Congrés de Dones i Teologia d'Andalusia, i que vaig anomenar de teopolítica, on recollia la història dels moviments de les dones. Va ajudar a saber que existíem i a moltes dones a contextualitzar les seves vivències. Va ser com una intuïció, entendre que el moviment feminista és un dels aspectes de la Resurrecció en aquest moments.

També m'agrada el que férem amb la col·lecció *En clau de dona*. Jo era l'editora, però hi col·laborà molta gent. Parlava d'espiritualitat i fortalesa femenina, intentar desbancar l'ambigüitat de la fortalesa. I la segona part de la col·lecció i de la que estic més contenta és *En què creuen les dones*, amb el subtítol *Creient creant*. És una part molt participativa, les dones pensam individualment, però compartim molt col·lectivament aquest pensament. Són aportacions d'un seminari, molt interculturals, experiències creatives que reforcen les creences i creences pràctiques que animen la creativitat. **F**

Gràcies Pilar. Que continueu creient i creant un món més just i més humà.



Rosa Cursach, Pilar de Miguel, Maena Juan i Francisca Mas a la presentació





# construint alternatives

## Neix Sa Tevavisó, la televisió participativa i autogestionada per a Mallorca

**Neus Fernández**

Periodista i impulsora de SATV

Davant la situació actual de la crisi del periodisme i de l'oferta televisiva a Mallorca, un equip de professionals lligats al món audiovisual ha impulsat un projecte de televisió plural a través d'Internet. Amb l'experiència anterior desenvolupada a Barri.tv en l'alfabetització mediàtica i amb l'objectiu de donar veu a qui no en té, s'ha posat en marxa un nou model de televisió que s'ha de finançar només a través de petites aportacions de ciutadans, associacions o amb publicitat de petites i mitjanes empreses que compleixin amb el codi ètic de publicitat de Sa Tevavisó, en queden exclosos l'administració pública, els partits polítics i organitzacions sindicals.



Els socis de Sa Tevavisó decideixen els continguts del canal de forma democràtica i participen en la generació del contingut. La programació de Sa Tevavisó vendrà determinada per allò que triïn de manera telemàtica, tot respectant els valors de llibertat, solidaritat i igualtat. Tothom que vulgui participar en Sa Tevavisó pot acudir als tallers que organitzam sobre periodisme i aprendre el maneig bàsic de càmera i muntatge.

### Les directrius

Els principis que regeixen Sa Tevavisó es plasmen a través de la programació i la participació amb la voluntat de fer bon periodisme i televisió de servei públic.



Sa Tevavisó és una televisió plural perquè està oberta a la participació de tot tipus de persones. Hi caben diferents cultures, opinions, punts de vista, sensibilitats, interessos, etc. És a dir, hi caben totes les visions. Així doncs, ens allunyam de models paternalistes de televisió i confiam en la ciutadania com a conjunt de persones lliures i responsables que respecten aquest model de televisió. Emparam la nostra tasca i programació en la voluntat ferma de donar a conèixer la Carta dels Drets Humans i dur a terme un periodisme honest i valent. Per tant, no hi caben opinions contràries als Drets Humans ni a la democràcia, tant en informatius com en qualsevol altra programació. Així, tant en la nostra forma de funcionar com en els nostres tallers de formació volem estimular els hàbits de diàleg, tolerància, obertura i propiciar el debat. Es tracta de contribuir positivament a la democràcia i explicar tot el que calgui per entendre millor la situació que vivim, amb rigor, sense censura, amb alternatives.

### Volem un canal de TDT

Volem comptar amb tot el suport social possible per reclamar la gestió d'un canal de TDT i així arribar a tots els indrets i telespectadors de l'illa. Ara per ara, som molts pocs els socis i col·laboradors, i per això necessitam fer difusió i poder arribar a tot arreu. Si accediu a la web [www.sateva.tv](http://www.sateva.tv) podreu consultar tots els detalls d'aquest projecte i tenir informació actualitzada de les activitats que duim a terme, els vídeos que fem, articles d'interès, etc. Esperam que un projecte com aquest us engresqui tant que us animi a participar, perquè aquest és l'objectiu final de Sa Tevavisó. **F**



## Horts urbans: una alternativa a la crisi

**Marisol Fernández Barrero**

Regidora de MÉS a l'Ajuntament de Palma

La realitat social a causa de la crisi econòmica està provocant dia rere dia noves demandes per poder sobreviure a una realitat on moltes famílies tenen problemes per cobrir les necessitats bàsiques com l'alimentació. De fet, molta gent ha de recórrer a la xarxa d'aliments per poder cobrir part d'aquesta necessitat. Però aquesta ajuda no conté aliments frescs i per tant, són les famílies, amb els seus recursos, les que han de cercar la manera d'aconseguir equilibrar la seva dieta.

El 2010, la legislatura del Pacte a Palma, va posar en marxa una Xarxa d'Horts Urbans que a dia d'avui consta de 122 parcel·les que tenen entre 20 i 40 m<sup>2</sup> i que es troben distribuïdes per diferents indrets de la ciutat. A més al Parc de Son Perera hi ha unes 36 taules de cultiu. Aquestes projecte es va orientar a determinats col·lectius: població major de 65 anys, dones, associacions, entitats sense ànim de lucre o a persones amb alguna discapacitat.

Aquesta xarxa es creà amb els objectius de cedir petites parcel·les de conreu i d'espais amb taules de cultiu, creant així espais de participació ciutadana que contribueixin a la millora de la qualitat de vida de les persones, a la integració social i al foment de la col·laboració dels ciutadans en els activitats de millora ambiental. Amb aquest projecte, a més de produir aliments per al consum propi, es contribuïa a desenvolupar finalitats socials, integradores, educatives, d'oci, ambientals i participatives.

Però l'actual context econòmic ha fet que aquesta proposta s'hagi vist superada per la realitat i en aquests moments hi ha persones que s'han unit en entitats com l'associació *Cultivando la Tierra Cultivas tu Futuro* i el que demanen són terrenys municipals per poder cultivar la terra per poder menjar.

En concret, aquesta associació formada per persones a l'atur proposa que socis i voluntaris puguin treballar la terra per poder accedir a productes frescs però també són conscients que no tothom pot realitzar aquesta tasca i també estan disposats a compartir el producte de la terra amb aquelles persones que ho necessitin.

De fet, aquesta associació ja està gestiona una experiència d'aquestes característiques al carrer Bisbe Maura, 35. Però el solar és petit per les necessitats que tenen i a més pertany a un particular que els ho deixa mentre ell no el necessita. Aquesta incertesa va



dur a membres de l'associació a plantejar al grup municipal de la coalició MÉS per Palma la possibilitat de que l'equip de govern municipal els pogués cedir un solar municipal per desenvolupar el seu projecte.

Des de juny de 2012 hem tingut diverses reunions i converses telefòniques amb el Regidor d'Infraestructures i la Regidora de Benestar Social. Si bé és cert que, molt lentament, el projecte ha anat agafant forma i des de fa mesos hi ha dos solars disponibles i uns plecs de condicions que no hi ha manera que surtin.

Però no podem esperar més perquè les necessitats cada dia augmenten de manera dramàtica, i hi ha persones aturades i disposades a treballar la terra per menjar. Posar en marxa un projecte d'aquestes característiques necessita temps de preparació abans de començar a recollir els fruits. Per aquesta raó, és urgent que l'Ajuntament de Palma doni una resposta clara i ràpida als col·lectius que estan demanat solars públics per desenvolupar horts urbans.

Confiam que la moció que hem presentat al Ple de l'Ajuntament i que s'aprovarà per unanimitat aquest més de març li doni l'empenta definitiva al projecte i es posi en marxa un concurs per adjudicar els solars previstos. **F**

## Agrohoritzontal cooperativa de consum

**Lluís Ysasi**

Membre de la Cooperativa Agrohoritzontal

Agrohoritzontal és un grup de consum ecològic autogestionat i assembleari que treballa per generar una proposta alternativa de caire econòmic i d'organització al model de consum actual. No és un sistema que substituirà el capitalisme, sinó una petita proposta que construeix formes econòmiques i d'autoorganització fora del sistema polític neoliberal.

No és tan sols un grup de consum, sinó que a través de la seva pràctica qüestiona el model actual a la vegada que vol oferir una proposta organitzada. Parteix del convenciment que l'actual model de consum és destructiu i s'organitza per donar una passa més, ja que, com a persones consumidores, tenim un poder de decisió i d'acció molt més fort del que actualment fem servir. Fent ús del propi poder com a consumidors, planteja un consum alternatiu, crític, conscient, que recuperi el vell sentit de l'economia: un intercanvi que serveixi a les persones, no a la inversa, com planteja l'actual model imperant.

El projecte es va iniciar fa prop de deu anys, després d'una xerrada que el col·lectiu BAH (Madrid) va fer a la CNT-Ateneu de Palma, que motivà que un grup de persones decidís organitzar una iniciativa pròpia dins la mateixa línia. Actualment, la cooperativa agrupa a unes vint-i-cinc famílies.

La principal activitat d'Agrohoritzontal és el consum que se centra en tres tipus de comandes: mensual (senalla de verdures, ous i pa), periòdica (productes de neteja, cereals, llegums, pastes, algues, oli, vi...) i comandes puntuals (productes que ens ofereixen en un moment determinat o hi ha una necessitat concreta).


A nivell més general, ens organitzam a través de 3 eixos:

**Consum:** la principal activitat de la cooperativa és el consum de productes que han de complir una sèrie de criteris: de producció ecològica, local, on s'hi involucri el mínim d'intermediaris, productes que no impliquin la mort d'un animal (vegetarià) i que siguin de temporada. La tendència és a aconseguir un abastiment tan ampli possible per evitar la necessitat de consumir fora de la cooperativa

**Organització:** Agrohoritzontal no té fórmula jurídica, és per tant, un grup de persones que s'agrupen de manera autogestionada i assembleària, basats en el compromís i la responsabilitat individual. L'espai de presa de decisions és l'assemblea, que es reuneix el primer dimarts de cada mes i on es prenen les decisions que afecten l'organització, es planegen temes sobre el consum, possibles activitats, etc. També es distribueixen les responsabilitats com són els torns de les comandes, la moderació i secretaria de la reunió



**Impacte:** Agrohoritzontal té d'una banda una intenció transformadora, pel que la seva activitat ha de tenir una transcendència més enllà del propi grup i d'una altra una intenció multiplicadora, incentivant la reproducció de la iniciativa a altres municipis i barriades. Per tot això organitza activitats de difusió, participa a xerrades, jornades i s'organitza en xarxa amb altres grups de consum i col·lectius per desenvolupar accions tant de denúncia com propositives.

Per a més informació, es pot consultar el blog de la cooperativa <http://agrohoritzontal.noblogs.org/> 



## Què està passant a Mali?

**Enric Gonyalons Sureda**  
Cooperant internacional

En l'actualitat, Mali es veu assolat per quatre crisis de diferent índole però relacionades entre si. Per una banda, una crisi política, arran del cop d'estat militar de març del 2012 que s'excusava en la crisi de seguretat que sofria el país, amb un exèrcit mal equipat, amb divisions internes i molt reduït (uns 7.000 homes), és a dir, un exèrcit incapaç de defensar tot el territori. Aquesta situació va degenerar en una crisi territorial amb la caiguda del nord de Mali i la divisió de país en dos, la qual cosa, entre d'altres conseqüències, va agreujar la crisi alimentària del Sahel malí que passava a ser també una crisi humanitària, amb quasi 400.000 desplaçats interns i uns 150.000 refugiats.

En aquest article, emperò, ens centrarem en el conflicte armat malí que fins a la intervenció francesa de principis d'any mantenia, de facto, el país dividit.

És impossible entendre la situació actual sense fer referència a les seves causes que, interrelacionades entre si, han desembocat en un enfrontament armat. En primer lloc, caldria destacar les reivindicacions històriques de la població tuareg del nord de Mali, que ha dut a terme diverses revoltes reclamant una àmplia autonomia o la independència, major participació a l'Assemblea Nacional, el compliment dels acords de pau i en contra la discriminació del nord causada pel centralisme de Bamako. Es tracta, per tant, d'un conflicte polític, i el MNLA, grup armat nacional i laic, és la principal organització que representa aquestes demandes.

Per una altra banda, no podem entendre el conflicte sense analitzar la proliferació del jihadisme. Un fenomen recent al nord del país i importat de l'exterior, que en les seves arrels, ens condueix a la guerra civil algerina (1991-2002) quan els diferents grups integristes, que volen estendre la Jihad i implantar la xaria, amb el pas del temps i pressionats per l'exèrcit algerí van acabar traslladant el seu campament base del sud d'Algèria al nord de Mali.

En aquest cas, es tracta d'un conflicte religiós provocat pels grups armats internacionals AQMI i MUYAO (una escissió d'AQMI), i el grup armat nacional tuareg Ansar Dine.

Finalment i com a detonant, cal assenyalar que l'arsenal militar de Gaddafi, després de la guerra civil líbia (febrer-octubre 2011), va alimentar els conflictes de la regió, armant als grups esmentats, a més de la tornada a Mali d'una part de legió tuareg de l'exèrcit líbi.

La conjunció d'aquestes tres causes, en un marc territorial d'extrema pobresa i malestar social, crearen un context molt propici perquè un aixecament armat.

Així doncs, a mitjans de gener del 2012, el MNLA, en aliança amb Ansar Dine, que alhora té un estreta relació amb AQMI i MUYAO, s'aixecaren en armes i cap al març ja controlaven un terç de Mali. Aquesta situació de tensió a Bamako va degenerar en un cop d'estat militar, causant confusió a les principals ciutats del nord i l'exèrcit es va replegar cap al sud sense presentar gaire resistència davant l'investida tuareg. A l'abril, tot el nord de Mali es trobava sota control del



MNLA i dels principals grups armats islamistes, que negociaven entre si i declaraven la independència d'Azawad (nord de Mali). Passaren els mesos i la tensió ideològica entre el MNLA i els tres grups islamistes (AQMI, MUYAO i Ansar Dine) va créixer, fins que al mes de juny els islamistes varen expulsar el MNLA de les principals ciutats del nord, i per tant, acabaren segrestant el que en un inici fou una rebel·lió tuareg i crearen un condomini islamista al nord del país on s'aplicava la xaria. ■■■

Aquesta situació es mantindria fins al gener del 2013, moment en què els islamistes creuaren la línia imaginària que separava el nord i el sud de Mali i avançarem cap al sud en direcció a la capital. En aquest moment el president interí de Mali va demanar ajuda urgent a França que respon positivament a aquesta demanda sota un triple pretext: evitar que els islamistes es facin amb el control complet de l'estat, per la seguretat europea i per protegir els 6.000 francesos que viuen a Mali. Tot i els motius oficials, alguns analistes del conflicte consideren que també hi ha interessos econòmics, estratègics i geopolítics ocults. Igualment, un altre tema polèmic és que tot i que França justifica la seva presència com a resposta a una demanda del govern malí, aquest no té legitimitat constitucional ja que és fruit d'un cop d'estat.



La intervenció francesa estarà acompanyada per l'exèrcit de Mali i molts altres països d'Àfrica Occidental en el marc de la "Missió internacional de suport a Mali baix lideratge africà (AFISMA)" que fou aprovada al desembre del 2012, a més del suport logístic de que es vius de la UE, dels EUA, Canadà i Japó. En poc més d'un mes de combats les principals ciutats eren alliberades del control islamista. Actualment, s'hauria passat d'una primera fase de guerra oberta a una segona fase de guerra de guerrilles, amb l'exèrcit francès i txadià combatent als islamistes a les muntanyes del nord-est del país, mentre que França anuncia que durant el mes d'abril retirarà el seu exèrcit per a ser substituït per una missió de pau de les Nacions Unides. **F**

## Llatinoamèrica i la crisi mundial (1a part)

**Xabier Villaverde Cantero**

Coordinador del Departamento de Asesoría a Regionales y Empresas del Fondo Ecuatoriano Populorum Progressio, FEPP

**Mario Cadena López**

Director Ejecutivo de la Red Nacional de Finanzas Populares y Solidarias del Ecuador, RENAFIPSE

En l'actual conjuntura de crisi mundial que s'està vivint als Estats Units, Europa i Japó, qualsevol persona que analitza la situació des de Llatinoamèrica s'ha de preguntar:

- Com és que, mentre les economies desenvolupades entren en recessió i prenen mesures d'ajust estructural, que suposen enormes costos socials i humans, les economies llatinoamericanes creixen de forma sostinguda i amb prou feines senten la crisi?
- Què ha passat de diferent perquè la crisi del nord no ens hagi arrossegat a un abisme amb les pitjors conseqüències, com passava abans?
- Com és possible que la civilitzada Europa accepti gairebé sense piular les mateixes mesures que fins fa poc temps ens imposaven als països llatinoamericans l'FMI, el BM i altres organismes multilaterals, en complicitat amb els que ens governaven en aquella època?

Les respostes des de Llatinoamèrica són senzilles:

- El que ha canviat en els nostres països són els governs i les polítiques públiques que han impulsat.
- A l'Equador, Bolívia, Veneçuela, Argentina, Brasil, Uruguai i fins a Perú s'ha canviat el model de desenvolupament, ja no es cerca l'increment de les exportacions, sinó que la base és el "Sumak Kawsay" o Bon Viure a Equador, "Suma Qamaña" o Viure Bé a Bolívia, que busca un procés integral, inclusiu, viure en comunitat, en germanor, i especialment en complementarietat, en harmonia entre les persones i com a part de la natura. Encara que aquest concepte del Bon Viure reflecteix una cosmovisió andina, assumida per Bolívia i Equador, els altres països han incorporat valors i principis bastant similars.

Segons el Canceller bolivià, David Choquehuanca, els principis fonamentals del Suma Qamaña són:

1) El saber escoltar, té una importància enorme, escoltar entre nosaltres, escoltar a la Mare Terra, a tots els éssers, al riu, a les nostres aus, sobretot, als més humils. I el que escolta aprèn, canvia, està preparat per servir al seu poble.

2) Saber compartir és saber distribuir la riquesa de manera equilibrada entre tots, el que és del poble és per el poble. Compartir és deixar de competir per complementar, és saber donar per rebre, és reconèixer que tots som germans i tenim una sola mare, que és la naturalesa, que és Pachamama, que és aquesta terra.

3) Saber viure en harmonia i complementarietat com a éssers humans, i especialment amb la Mare Terra.

4) Saber somiar, sobre com defensar la nostra identitat, com complementar de manera equilibrada, perquè el més abandonat tingui la possibilitat de compartir l'educació, la salut, la convivència natural i comunal.

- El concepte del "Bon Viure" o "Sumak Kawsay", introduït a la Constitució Política de l'Equador, implica un model de desenvolupament que posa al centre l'ésser humà. És molt més que el model de "benestar" europeu, o que el mer desenvolupament econòmic, encara que els inclou. Què implica aquest concepte?
- Part de la seva versió indígena ancestral, el "Sumak Kawsay", que proposa mesures d'equitat, solidaritat i complementarietat entre els éssers humans i d'aquests amb la natura, ja sigui aquesta la Pacha Mama (Mare Terra), el Manglar o la Sacha Pacha (la Selva).

Per descomptat, no es tracta de retornar al passat ni de recrear el mite de la perfecció de les societats indígenes, que en la realitat mai va existir. Tampoc de quedar-se un terme que pot ser altament relatiu, ja que cada persona podria entendre el 'viure bé' a la seva manera i, sobretot, com un nou justificatiu de inequitats i injustícies. Per això, aquest concepte està lligat a l'exercici i garantia dels drets de les persones, comunitats, nacionalitats i pobles. Es tracta que tots / es puguem gaudir del "Bon Viure" i no que només uns pocs puguin fer-ho.

En aquest sentit, el "Bon Viure" abasta totes les persones assolible en termes exclusivament individuals. Es tracta d'una orientació fonamental per al model de desenvolupament i per tant abasta a totes les persones, respectant l'enorme i rica diversitat humana que tenen els nostres països.

Involucra esforços per acostar-nos a l'equilibri entre societat i naturalesa i entre els éssers humans. Cal tenir clar que no s'aconseguirà sense fer un seriós esforç per aconseguir la justícia social i sense superar les greus mancances i desigualtats existents en els camps de repartiment de la riquesa, accés a la salut, i l'educació, construcció de la pau, combat a les desigualtats per gènere, edat o ètnia, etc.

Ara que es parla tant de l'escalfament global, del canvi climàtic i de la degradació del planeta, el "Bon Viure" ens recorda que la nostra solidaritat no pot limitar-se només als nostres iguals, sinó que formem un tot amb el nostre entorn i que no aconseguirem una total equitat i fraternitat entre les persones, si oblidem el nostre ambient.

Certament, aquesta bonica filosofia de poc serviria si no anés acompanyada d'unes polítiques públiques que la traduïssin en beneficis palpables per les grans majories:

- L'Estat ha reprès el seu paper al servei dels ciutadans i les ciutadanes. D'un estat mínim ha passat a ser un estat capaç de prestar serveis i de controlar els abusos dels sectors del poder tradicional, especialment de la banca i del sistema financer. Les multinacionals ja no poden campar al seu aire i exemples com la renacionalització d'empreses com les ocorregudes a l'Argentina o Bolívia indiquen clarament que ja no tenen patent de cors.

- També s'ha incrementat el rol redistributiu de l'estat, s'han incrementat les recaptacions impositives, especialment per les empreses, els grans capitals i les grans fortunes. Per primera vegada es cobra als rics, als professionals i la compra de béns de luxe, als impostos progressius superen en més de 2 vegades als impostos regressius com l'IVA, les gasolines, etc.



**Els  
autors de  
l'article**



- A l'Equador en aquests anys la inversió pública en educació, salut, habitatge, atenció a persones amb capacitats especials, el suport a emigrants i immigrants, a persones sense cap tipus d'ingressos s'han quintuplicat, mentre que els pagaments del deute extern s'han reduït. En aquests moments al pagament del deute extern es dedica la sisena part que al pagament del deute social. Una cosa semblant passa en molts dels països llatinoamericans.

- S'han enfortit els drets de les treballadores i treballadors, s'han incrementat els salaris, promovent així la capacitat d'adquisició de béns i serveis per cobrir les necessitats bàsiques familiars. Per primera vegada en molts anys els sous i salaris han crescut en relació a la inflació.

- S'ha promogut la producció interna, afavorint la seguretat i sobirania alimentària i les exportacions.

- Les inversions en infraestructures han estat importantíssimes: carreteres, hidroelèctriques, escoles, hospitals, la infraestructura, és clau per millorar la competitivitat sistèmica. Són obres que les ha assumit l'Estat, no l'empresa privada.

S'han trencat els paradigmes i els dogmes més cars per als neoliberals, no s'apliquen mesures d'ajust (excepte el que més tenen), es controlen a banquers, financers i multinacionals, s'incrementa la despesa fiscal que, recaptant més per la reactivació econòmica, pot invertir més recursos a favor del bé comú, es protegeix treballadores i treballadors, s'enforteix l'economia real no l'economia especulativa.

¿S'assembla açò a les mesures que els governs estan prenent a Espanya, Itàlia, Portugal, Grècia o Xipre?

Certament no falten veus que auguren futurs desastres, que ens adverteixen contra bombolles futures, que assenyalen que cal reduir la despesa fiscal, etc. S'obliden que reduir la despesa fiscal vol dir que el remei és més car que la malaltia, implica afectar el benestar humà: no tenir educació, no tenir infraestructures, no atenció a la salut, desocupació.

La situació no és perfecta, és tanta la bretxa de desigualtat creada als anys de polítiques neoliberals que encara falta molt per fer, però no hi ha dubte que el camí és el correcte. Tampoc falten contradiccions en la pràctica, de vegades el desenvolupament econòmic es fa posant en segon lloc o costa de l'ambient, es donen certes actituds que poden qualificar-se de autoritàries o poc dialogants, s'estigmatitza opositors, etc.

No s'exclou que puguin donar-se retrocessos i involucions, les pressions dels grups de poder interns i externs són molt fortes, però no hi ha dubte que hi ha hagut alguns canvis positius que seran difícils de descartar a curt termini, sobretot perquè les persones i comunitats s'han adonat que és possible implementar unes altres polítiques i unes altres formes de governar.

També la crisi presenta problemes i oportunitats per als nostres països en la seva relació amb Espanya i la Unió Europea:

- Hi ha costos latents i reals com la disminució d'exportacions cap als mercats de la UE.

- Molts dels nostres i les nostres emigrants, que van anar a països actualment en crisi com Espanya i Itàlia, han començat a retornar al país i, tot i que encara no es dona un retorn massiu, podrien generar problemes grans si hi hagués un retorn generalitzat. En aquest camp el govern equatorià està donant suport a la campanya que organitzacions de la societat civil espanyola està impulsant contra els desnonaments, com una mesura de protecció a les seves ciutadanes i ciutadans.

- La crisi equatoriana va provocar una fuga de cervells. Ara hi ha molts professionals equatorians que retornen al país, però també hi ha professionals i acadèmics europeus, particularment espanyols, que busquen oportunitats a Equador i en altres països de Llatinoamèrica. En els actuals moments el govern equatorià valora positivament la seva aportació al desenvolupament del país.

- Equador, Colòmbia, Perú i el MERCOSUR estan negociant amb Unió Europea un tractat comercial, però, l'orientació europea sembla anar cap a un tractat de lliure comerç (TLC), això porta molts riscos per als nostres països. S'hauria de buscar un acord que generi benefici mutu en el marc del Bon Viure.

- Des d'Espanya pel que sembla hi ha possibles inversions que es podrien fer a Equador.

Els nostres pobles llatinoamericans comparteixen una història, cultura, llengua, problemes i esperances comunes, hi ha passos importants cap a la unitat. El dubte és si serem capaços de construir aquesta unitat llatinoamericana basada en les persones o acabarem rendint-nos als mercats, com sembla que està passant actualment a Europa.

Confiam que els valors d'equitat, solidaritat i complementarietat entre els éssers humans i amb la natura, que animem el Bon Viure, permetin la germanor i solidaritat entre els nostres pobles de Llatinoamèrica i Espanya.



# cultura

## Botifarra en vers

**Miquel Àngel Llauger**  
Professor i escriptor

Queda molt bé començar a parlar de poesia satírica dient que és un gènere tan vell com la literatura mateixa, i esmentar a continuació un grapat de noms grecs i llatins: us ho estalvio, a la Wikipèdia ho trobareu. Més pertinent em sembla dir que el gènere té una noble tradició catalana, que arrenca amb els medievals (Anselm Turmeda, Jaume Roig), continua amb el Barroc (el rector de Vallfogona) i arriba a mestres de l'alçada de Josep Carner, Guerau de Liost, Josep Maria de Sagarra o Pere Quart. Joan Ferratè i Salvador Oliva l'han conreada amb mestria, i han de ser a la llista. A Mallorca s'hi han dedicat, amb ofici i gràcia ben notables, homes com Tomàs Aguiló, Pere d'Alcàntara Penya i Llorenç Moyà.

Es tracta d'una esplendorosa tradició en hores baixes? Una resta del passat, en un temps en què el saludable costum de riure-se'n del poder s'exerceix a través de facebook i twitter? Doncs sembla que no, perquè el gènere dona mostres de bona salut i d'una certa revifalla: amb tons i estils diferents, i situats en llocs diferents en l'escala que va des de l'estil més popular a la lírica de tradició més culta, podem esmentar, sense ànim d'exhaustivitat, els versos diversos de Josep Pedrals, les dècimes de Mateu Xurí, les gloses piulades d'Isidor Marí i de Salvador Alsius, els sonets satírics de Manel Marí i aquests dards enverinats de Lo Gaiter del Besòs aplegats a Botifarra de pagès. Lo Gaiter del Besòs no s'amaga gaire de ser el nom de ploma que adopta el novel·lista i articulista Ramon Solsona quan decideix esplaïar-se en vers.

La poesia satírica requereix ofici i gràcia, i requereix un tercer ingredient que s'ha d'administrar amb saviesa: la mala llet. La sàtira sense mala bava és sàtira descafeïnada, però la sàtira tampoc no funciona si l'ofici i la gràcia no encarrilen les ganes de cantar les quaranta al món. Comencem per la mala llet: aquest volum ja la porta al títol.

LO GAITER DEL BESÒS

### Botifarra de pagès!

Versos per tocar el dos



Lo Gaiter del Besòs.  
Botifarra pagès.  
Pòrtic  
Barcelona 2013

El subtítol també és ben indicatiu de per on va la cosa: "Versos per tocar el dos". Ens trobam davant una mostra de poemes de circumstàncies, en el millor sentit de la paraula: literatura lligada a la conjuntura social i política d'un temps singular i d'un país singular. Lo Gaiter del Besòs ja ens ho explica al proemi: són versos de resposta al xàfec anticatalanista que vessa per tertúlies, telenotícies i premsa diversa, davant el qual el versificador reacciona amb un independentisme que es manifesta com el sentiment elemental d'unes "enormes ganes de perdre'ls a tots de vista". Us podeu imaginar qui desfila pel llibre: entre molts d'altres, Mariano Rajoy, Jose Ignacio Wert, Juan Carlos de Borbón, Alfonso Guerra, Rita Barberá, i, sí, també el nostre José Ramón Bauzá.

L'ofici queda certificat amb la destresa en l'ús de la mètrica i la rima, elements sense els quals aquesta mena de poemes no funcionen. I no n'hem de lloar només l'ús tècnic correcte sinó la diversitat del ventall de formes exhibides. Hi ha la del sonet i la dècima, que són el rei i la reina de la poesia satírica, però també hi ha ni més ni menys que tercets encadenats (la noble estrofa amb que Dante viatjà per Infern, Purgatori i Paradís) i els quatrísil·labs apariats, la difícil estructura amb què el medieval Jaume Roig va fer L'Espill i que modernament també han usat Joan Ferratè i Francesc Vallverdú. I hi ha uns impagables "Pastorets" en què dos rabadans es topen amb un malèfic Satanàs Punyal-Quadras.

Queda la gràcia. Creieu-me que hi és. Ja la trobareu, si llegiu els versos. Aquesta dècima sobre un tribunal que evacua una sentència us servirà de mostra, millor que qualsevol explicació: "Asseguts a l'orinal / i en la feina concentrats, / mantenen uns grans debats / els membres del tribunal. / Fan el treball comunal / serrant les dents i patint / i, mentre van procedint / amb esforç i persistència, / tot el gruix de la sentència / a poc a poc va sortint." **F**



## Ramon Llull, entre la història i la llegenda

**Catalina Bonnín Socias**  
Professora i investigadora

Lleonard Muntaner acaba de publicar *Ramon Llull, entre la història i la llegenda*, de Catalina Bonnín Socias. En el pròleg l'autora ens explica la seva motivació en triar aquest tema i la sorpresa que se'n va dur en comprovar que una figura tan emblemàtica com Ramon Llull no havia deixat cap petjada a la literatura popular, ni a la rondallística ni al cançoner. Per això la recerca es va haver d'encaminar cap als documents cultes, religiosos o profans. El llegendari de Ramon Llull, d'origen culte i no popular, prengué una forta embranzida durant la Renaixença del segle XIX, ja que encaixava plenament en l'esperit romàntic. Una figura important que col·laborà en aquest recobriment va ser l'Arxiduc Lluís Salvador. L'autora no es limità a la recerca d'informació erudita sinó que, com a bona amant de la literatura, també anà arreplegant textos

La llegenda del pastor i la de la mata florida van bastant lligades. Mentre Ramon Llull escrivia febrilment a la cova de Randa, se li aparegué un pastor que li digué que escrivia una gran obra que salvaria la humanitat. La segellà amb una besada i desaparegué, com un àngel. Allà el beat escrivia sense descans i quan acabava el paper ho feia a les fulles d'un llentiscle. Aquest llentiscle, amb els signes lul·lians, només es fa a la zona de Randa i ni els antilul·listes l'aconseguien arrabassar.

El Ramon Llull alquimista probablement sorgí de la gran quantitat d'obres apòcrifes que varen aparèixer.

Es diu que el beat va transmutar el metall en or per al rei Eduard III d'Anglaterra, tot demanant-li que no ho utilitzàs contra els cristians. Per commemorar-ho, una balsa de rems transportava una rosa pel riu Tàmesi.

Ramon Llull màrtir també és una llegenda. És ver que hi va haver un intent de lapidació del beat a Bugia però va ser salvat per uns genovesos. La nau havia d'anar a Gènova, però no ho volgué fer i acabà a Portopí. Ramon Llull morí molt més envant no se sap on ni quan. El cert és que s'han trobat obres datades posteriorment a la suposada data del martiri.



Presentació celebrada el propassat 14 de març

literaris, en vers o en prosa, antics o moderns, que complementarien cada apartat.

Després d'una explicació realista sobre la vida i obra del beat i un apartat sobre els malnoms de Ramon Llull ("Ramon lo foll", "El doctor il·luminat" "el doctor de la barba florida", "beat" o "sant", apel·latiu que no ha arribat a aconseguir) es tracten les diverses llegendes.

La primera és la conversió o la llegenda de la dama del pit cancerós que, fugint de la conversió que el mateix Ramon Llull ens explica a la Vida coetània, conta com ell perseguia Elionor a cavall i entrà dins l'església de Santa Eulàlia. Allà ella es descordà el vestit i li mostrà el pit cancerós per tal de recordar-li que la bellesa és caduca i l'amor a Déu és l'únic important.

Hi ha un capítol dedicat la festa de Miramar, promoguda per l'Arxiduc i celebrada a Miramar el 15 de gener de l'any 1877. Hi col·laboraren catorze poetes nostrats, incloses les poetes Margalida Caimari, Victòria Peña i Manuela de los Herreros. Posaren la primera pedra de la capella del beat, duita expressament per l'Arxiduc de Bugia.

També es publicà l'himne de Miramar, amb lletra de Guillem Rosselló i música de Bartomeu Torres.

El llibre acaba amb els tres itineraris lul·lians: Palma, Miramar i Randa, explicats perquè els lectors puguin realitzar-los i ornats, tal com ha avisat l'autora en el pròleg i com s'ha fet al llarg del llibre, de textos literaris.

És un llibre ben llegidor que vos acostarà a Ramon Llull, el mallorquí més universal. **F**



**Ramon Llull, entre la història i la llegenda**  
Bonnín Socias, Catalina (aut)  
Lleonard Muntaner. Editor  
1a ed., 1a imp. (12/12)  
Català  
ISBN: 978-84-15592-26-6  
Trafalempa, 16

## *Els missatgers no arriben mai,* de Biel Mesquida

**Nanda Ramon Tous**

Professora

Deia Leonardo Sciascia, a propòsit del seu *Candido* i citant Montesquieu, que «un'òpera originale ne fa nascere quasi sempre cinque o seicento altre, queste servendosi della prima all'incirca come i geometri si servono delle loro formule». I és aquest fabulós miracle de fertilitat el que ens fa arribar la darrera baula –per ara– d'aquest fastuós joiell barroc que és l'obra

Uns personatges que, ja allunyats però no guarits de la tragèdia, ens revelen les claus del seu turment, fet de culpabilitat i d'enyorança, i pregonen un cop i un altre que el pas del temps i l'atonia quotidiana poden acabar esborrant allò que ha ocorregut, però que no poden desteixir el que mai no hauria d'haver esdevingut.

Quatre deliris monologats i eterns, plens d'anacronismes i d'endemismes, que serviren de base al muntatge teatral que, dirigit per Rosa Novell, s'estrenà a l'Espai Brossa de Barcelona el novembre de l'any passat.

La presentació del volum –Club Diario de Mallorca, 12 de març, Dia de la Victòria (del Barça contra el Milan i de la literatura contra el futbol)- arrelplegà un nombrós



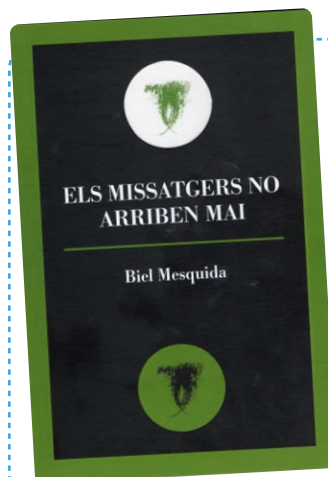
L'actriu Rosa Novell i l'escriptor Biel Mesquida al Club Diario de Mallorca | Foto: DdM

literària –i periodística de Biel Mesquida. Així doncs, són Eurípides, i Sòfocles, i Virgili, i Homer –però també Èsquil, Sèneca, Racine, Alfieri...– els deïdors amagats darrere les poderoses i paoroses biografies de Fedra, Antígona, Dido i Agamèmnon, grans figures de la mitomaniaca cultura clàssica, que són recreades, una vegada més, en les pàgines d'*Els missatgers no arriben mai*, bellament editat per El Gall Editor dins la col·lecció Llibres del món i de la bolla.

La nova versió d'aquest tapís etern té, però, l'al·licient afegit de focalitzar la tensió narrativa i dramàtica –la distinció entre gèneres no ha estat mai de la incumbència de Mesquida...– en unes “figurants” de luxe: Enona, dida de Fedra; Ismene, germana d'Antígona; Anna, germana de Dido; i Clitemnestra, muller d'Agamèmnon.

Així, doncs, l'obra –encàrrec confés de la deliciosa Rosa Novell– és en realitat l'enfilall enlluernador dels quatre monòlegs d'aquests exuberants personatges “de repartiment”: Enona, Ismene, Anna i Clitemnestra.

públic, que va poder gaudir de la versió més combativa, apassionada i enllaçada del gran Mesquida. Per a quan la versió teatral a Mallorca? **F**



Els missatgers  
no arriben mai  
Mesquida, Biel  
El Gall editor

ISBN: 978-84-92574-89-6

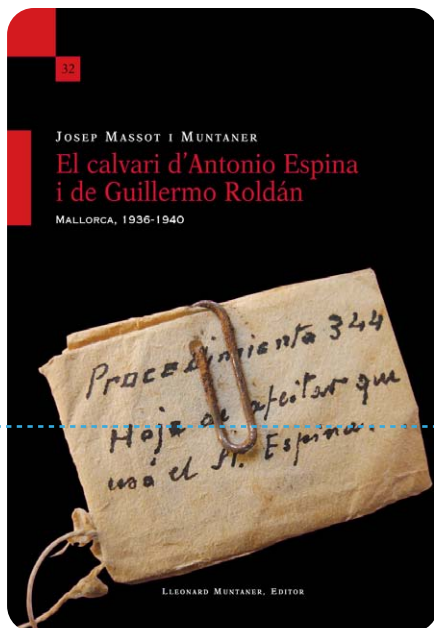
## El governador civil Antonio Espina i la Guerra Civil

David Ginard Féron

Historiador i professor

Les dures peripècies viscudes durant la Guerra Civil pel darrer governador civil republicà de les Balears Antonio Espina i pel cap de policia Guillermo Roldán constitueixen l'objecte d'estudi del darrer llibre de Josep Massot i Muntaner (*El calvari d'Antonio Espina i de Guillermo Roldán*, Leonard Muntaner editor, Palma 2013). Amb aquest volum, s'aborda una de les principals llacunes historiogràfiques que encara persistien entorn del conflicte bèl·lic de 1936-39 a les nostres illes.

Antonio Espina García (1894-1972) era un escriptor de renom i militant d'Izquierda Republicana, que assumí la màxima autoritat provincial el 9 de juliol de 1936, fou detingut després del cop d'Estat, i romangué empresonat a Mallorca fins el 1940. Malgrat l'existència d'alguna biografia de conjunt, persistien encara notables confusions sobre la seva breu i convulsa etapa mallorquina. Aquestes queden en gran part aclarides amb el llibre de Massot, amb el qual es pot donar gairebé per enllestit el conjunt de retrats de les principals figures institucionals del bàndol republicà a l'arxipèlag.



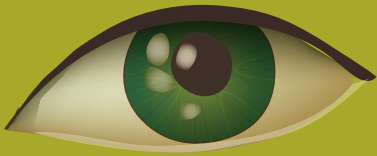
El calvari d'Antonio Espina i de Guillermo Roldán  
Massot i Muntaner, Josep  
Editorial: Leonard Muntaner  
ISBN: 978-84-15592-35-8

El llibre de Josep Massot utilitza com a principal font la causa 18/1937, disponible a l'Arxiu de Justícia Militar de Palma. El volum s'articula en sis capítols: la detenció d'Antonio Espina, el frustrat intent de bescanvi, el procés, el seu intent de suïcidi, el consell de guerra contra Guillermo Roldán, i el consell de guerra contra Espina. L'anàlisi minuciosa de l'autor permet reinterpretar alguns dels episodis més foscos del període bèl·lic, alhora que obre diversos interrogants per a futures recerques (entre d'altres, l'autèntic rol desenvolupat per l'enigmàtic agent Roldán). Al nostre entendre, podríem destacar tres grans conjunts d'aportacions:

En primer lloc, diverses informacions presents a la causa ens proporcionen claus ben útils respecte a l'ambient polític de la Mallorca de preguerra. En aquest sentit, criden l'atenció les afirmacions categòriques del comissari de policia Francisco Romero Valdés sobre la parcialitat de les forces d'ordre públic a favor de les dretes durant la primavera de 1936, les quals contribuirien a desfer alguns dels mites essencials de la propaganda franquista legitimadora del cop d'Estat.

En segon lloc, se'ns aporten algunes dades per completar el complex puzzle del que va succeir a Mallorca entre el 18 i el 19 de juliol de 1936. Malgrat que les dures acusacions llançades des de sectors de les esquerres de l'època contra Espina per la seva passivitat davant el cop foren sens dubte excessives, sembla clar que el seu tarannà poc combatiu hauria aplanat el terreny als sublevats mallorquins.

Finalment, el desenvolupament del procés ens ajuda a conèixer millor els mecanismes dels judicis militars de guerra i postguerra. Tot i que es tractava d'una justícia política i extremament expeditiva, cal valorar l'ample conjunt de matisos i condicionants que operaren en cada moment, i que expliquen que els resultats dels consells de guerra no sempre fossin previsibles. Així, es constata que Roldán i Espina comptaren amb uns advocats que s'implicaren de debò en la seva defensa; que les promeses expressades per Goded al governador republicà foren crucials per obtenir un veredict favorable; i que una figura clau dels nacionals mallorquins com Luis García Ruiz fou obertament qüestionada dins el context del judici a Roldán. **F**



# l'altra mirada

Número 15 - març 2013

## UN NOU ESTAT, UNA NOVA SOCIETAT

9.30

*Presentació de la Jornada*

**Antoni Marimon** president de la Fundació Emili Darder

**Miquel Rosselló** president de l'Ateneu Pere Mascaró

9.40

**1r debat. Cal un altre model econòmic**

**Moderador Rafel Borràs**

**Alternatives econòmiques de l'esquerra  
al model econòmic especulatiu**

**Polítiques socials front a la crisi**

**Pere Sampol  
Fina Santiago**

11.00 Cafè

11.15

**2n debat. Un projecte de construcció nacional a les Illes**

**Moderadora Nanda Ramon**

**Un projecte d'illa i per a les Illes**

**Federalisme a Europa i a l'Estat espanyol?**

**Damià Pons  
Josep Valero**

12.45

**3r debat. Democratitzar la democràcia**

**Moderador Miquel Gallardo**

**Democràcia participativa. Com i per què  
els partits han de facilitar el dret a  
decidir de les persones**

**La igualtat de gènere i la democràcia**

**Llibertat de premsa o llibertat dels  
propietaris de la premsa?**

**Antoni Noguera  
Victòria Ferrer**

**Marisa Goñi**

14.15

**Cloenda**

**David Abril**

**Biel Barceló**

**Coordinador d'Iniciativaverds**

**Secretari general del PSM**

**Dissabte  
13 d'abril  
a Can Alcover**

*Carrer Sant Alonso, 24  
Palma*

**Edita**

**Emili Darder**  
fundació



**ATENEU**  
PERE MASCARÓ



**Vols rebre aquesta revista?**

**Clica aquí i inscriu-te  
a L'Altra Mirada**